

SELAHATTIN DEMIRTAS v. Türkiye (no. 2)

Öncü | Dava | 14305/17 | Derdest | Nitelikli İzleme | Karar tarihi: 22/12/2020 | Kesinleşme Tarihi: 22/12/2020

Davaya İlişkin Açıklamalar

Davanın konusu, Halkların Demokratik Partisi'nin (HDP, Kürt muhalif görüşüne yakın bir parti) liderlerinden biri ve Millet Meclisi üyesi olan başvuruçunun yakalanması, tutuklanması ve hakkında yürütülen ceza yargılamaları hakkındadır.

Ekim 2014'te Türkiye'nin doğusundaki 36 bölgede şiddetli protestolar ('6-8 Ekim olayları') meydana gelmiş, söz konusu olayları 2015 yılında 'Kürt sorununu' ('çözüm sürecini') hedefleyen müzakerelerin sona ermesi ile meydana gelen şiddet vakaları takip etmiştir.

20 Mayıs 2016 tarihinde, "belirli milletvekillerinin terörizme manevi ve moral desteği veren açıklamaları sebebi ile oluşan halkın öfkesine cevap verme" gerekçesi ile Anayasanın 83. maddesinin 2. fıkrası değiştirilmiş, Anayasa değişikliği tarihi öncesi dokunulmazlığın kaldırılması talebinin Millet Meclisine bildirildiği tüm durumlar için milletvekili dokunulmazlığı kaldırılmıştır. Başvuruçunun, Anayasa değişikliği sonrasında, 6-8 Ekim olayları benzeri konular üzerine açıklamalarda bulunduğu için dokunulmazlığını kaybeden 154 milletvekilinden (55 HDP üyesi dahil) biridir.

Başvuruçunun, 4 Kasım 2016 tarihinde yakalanmıştır ve silahlı örgüt üyeliği (TCK m.314) ve suç işlemek için alenen tahrik (TCK m.214) dahil olmak üzere Türk Ceza Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu ve Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun çeşitli hükümlerine dayanılarak tutuklanmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması, başvuruçunun hakkında yürütülen ceza yargılaması ve tutuklu yargılaması sebebiyle başvuruçunun ifade özgürlüğü ve milletvekili olarak mecliste bulunma hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Mahkeme, başvuruçunun konuşmalarının, Millet Meclisinde yapılan konuşma ve eylemlere ilişkin olan ve değişikliğe uğramayan Anayasanın 83. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenen yasama sorumsuzluğu kapsamında olup olmadığının yerel mahkemeler tarafından incelenmediğini tespit etmiştir. Ayrıca yerel mahkemeler, bir parlamento üyesi ve muhalefet liderinin siyasi görüşlerini açıklamaya ilişkin ifade özgürlüğüne ilişkin yararı değerlendirmemiş, suçlamaların doğrudan başvuruçunun siyasi etkinliklerine ilişkin olup olmadığını incelememiştir.

Buna ek olarak, başvuruçunun suçlandığı Ceza Kanununun 314. maddesinin 1. ve 2. fıkrasında düzenlenen terör suçları çok geniştir, maddenin içeriği ve bu içeriğin savcılıklar ve mahkemeler tarafından yorumlanması ulusal makamların keyfi müdahalelerine karşı yeterli güvence sağlamamaktadır. Başvuruçunun siyasi açıklamaları, öngörülemeyen ve bir yasayla düzenlenme şartına aykırı olacak şekilde, başvuruçunun ile silahlı terör örgütü arasında aktif bir bağ kurulması için yeterli görülmiştir (10. Madde ve 1 Numaralı Protokolün 3.Maddesinin ihlali).

Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. ve 3. fıkrası kapsamında, Mahkeme, başvuruçunun tutukluluğunun yakalandığı tarih olan 4 Kasım 2016 tarihinde başladığını ve İstanbul'daki ceza yargılaması neticesinde verilen nihai hapis cezasını infaz etmeye

başladığı 7 Aralık 2018 tarihinde son bulduğu değerlendirmede bulunmuştur. (§297).¹ Mahkeme, yerel mahkemelerin başvuruçunun belirtilen suçları işlediğine dair makul şüphe uyandıran ve yakalanmasını ve tutuklanmasını haklı gösterecek belirli olguları ve bilgileri vermediğini tespit etmiştir (5. maddenin 1. ve 3. fıkralarının ihlali).

Son olarak, Mahkeme, başvuruçunun tutuklanmasının, çoğulculuğu bastırma ve siyasi tartışma özgürlüğünü sınırlama şeklinde gizli bir amaç taşıdığını tespit etmiştir (5. Madde ile bağlantılı olarak 18. Maddenin ihlali). Mahkeme bu sonuca varırken, “çözüm süreci”nin sona ermesini takiben Başvuruçunun hakkında yürütülen ceza soruşturmalarının sayısındaki ve yargılama hızındaki artışı ve HDP’nin Haziran 2015 tarihli milletvekili seçimlerinde elde ettiği kazanımları; Milletvekili dokunulmazlıklarının kaldırılmasını takiben sadece muhalefet partilerine mensup milletvekillerinin tutuklanmasını ve/veya gözaltına alınmasını, seçilmiş belediye başkanları dahil olmak üzere HDP’nin önde gelen isimlerinin tutuklu yargılanmasını; başvuruçunun 16 Nisan 2017 Anayasa referandumu ile başkanlık sistemine geçiş ve 24 Haziran 2018 tarihli Cumhurbaşkanlığı seçimi dahil olmak üzere iki önemli seçim kampanyasına katılmasına engel olan tutukluluk zamanlamasını, Venedik Komisyonu’nun Yargıçlar ve Savcılar Kurulu’na dair 6 üyenin Cumhurbaşkanı tarafından atanması ve geri kalan 7 üyenin ise Millet Meclisi tarafından belirlenmesi yönündeki uygulamanın yargı bakımsızlığını ciddi şekilde tehlikeye soktuğu tespitini; uluslararası gözlemcilerin rapor ve görüşlerini, özellikle İnsan Hakları Komiserinin Türkiye’deki gerilimli siyasi durum dikkate alınarak yerel mahkemelerin kararlarını etkileyebilecek bir ortam yaratıldığına dair yorumlarını; tutuklama kararları ile Cumhurbaşkanı tarafından Başvuruçuya yönelik olarak yapılan aleyhteki açıklamalar ve beyanlar arasındaki süreçlere dair yakınlık arz eden kronolojik bağı dikkate almıştır.

Mahkeme, 46. madde uyarınca, niteliği itibarıyla 18. madde kapsamındaki ihlal dikkate alındığında, ihlalin telafisi için gereken tedbirler noktasında herhangi seçimlik bir durumun bulunmadığı ve aynı olguların söz konusu olduğu halde tutukluluğun devam etmesinin a başvuruçunun haklarının ihlalinin sürmesine ve bu suretle taraf devletin Sözleşme’nin 46. maddesinin 1. fıkrası uyarınca Mahkemenin kararlarına uyma yükümlülüğüne aykırı hareket etmesi sonucuna yol açacağını belirtmiştir. Bu nedenle, Türkiye’nin başvuruçunun derhal salıverilmesi için gereken bütün önlemleri alması gerektiğine karar vermiştir.

Kararın İcrasının Mevcut Durumu

Acil Bireysel Önlemler

Yetkililer, Mahkeme’nin kararına konu tutukluluğun başvuruçunun ilk kez tutuklandığı 4 Kasım 2016 tarihinde başladığı ve İstanbul’daki ceza yargılaması sonucunda mahkûm edilerek hakkında verilen hapis cezasının infaz edilmeye başlandığı 7 Aralık 2018 tarihinde ise sona erdiğini belirtmektedir. Buna göre, başvuruçunun mevcut tutukluluğu 6-8 Ekim 2014 olaylarıyla ilgili farklı suçlamalar hakkında olması itibarıyla işbu kararların icrası kapsamı dışındadır.

Başvuruçunun hakkında halen devam eden 3 farklı ceza soruşturması/kovuşturması bulunmaktadır (Detaylar aşağıdadır). Başvuruçunun, ilk yargılama kapsamında 2 Eylül

¹ 31 Ekim 2019 tarihinde, başvuruçunun talebi üzerine İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, dört yıl sekiz aylık hapis cezasının infazını ertelemiş ve ayrı bir yargılamada tutuklanmamak şartıyla tahliyesine karar vermiştir.

2019 tarihinde ikinci yargılama sonucu aldığı cezasını çekerken tahliye olmuş, ve sonra 31 Ekim 2019 tarihinde ikinci yargılamasının infazı askıya alınmadan kısa bir süre önce Başvurucunun üçüncü grup tutukluluğu kapsamında şikayeti Anayasa Mahkemesi (7 Kasım 2019 tarihinde başvurulmuştur) ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (2 Mart 2020 tarihinde başvurulmuştur, Hükümete 19 Ocak 2021 tarihinde bildirilmiştir) önünde derdesttir.

Devam Eden Ceza Yargılaması Hakkında

- a) Birinci yargılama: Başvurucu, terör ile bağlantılı suçlar ile ilgili 34 fezleke kapsamında ilk olarak 4 Kasım 2016 tarihinde tutuklanmıştır. Bu fezlekelerden biri, 6-8 Ekim 2014 olayları kapsamında 'suç işlemek için alenen tahrik' ve '2911 sayılı Toplan ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet' hakkındadır. Başvurucunun yargılaması 11 Ocak 2017 tarihinde başlamıştır. Başvurucu, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 2 Eylül 2019 tarihinde serbest bırakılmıştır. Yargılamanın aynı mahkeme nezdinde devam ettiği görülmektedir.
- b) İkinci yargılama: 16 Ağustos 2016 tarihinde, Başvurucu, Mart 2013 tarihli bir toplantıda terör örgütü lehine propaganda yapmak ile suçlanmıştır. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, Başvurucuyu 4 yıl 8 ay hapis cezasına mahkûm etmiştir. Karar 7 Aralık 2018 tarihinde kesinleşmiştir. Ancak, 17 Ekim 2019 tarihli reform benzer suçlar bakımından temyiz hakkı tanımıştır. 31 Ekim 2019 tarihinde, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, Başvurucunun başvurusunu kabul etmiş ve temyiz süresince infazı erteleyerek başvurunun serbest bırakılmasına karar vermiştir. Yargılama, Yargıtay nezdinde devam etmektedir.
- c) Üçüncü yargılama: 20 Eylül 2019 tarihinde, başvuru Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'nin 6-8 Ekim 2014 olayları kapsamında devletin birliğini ve toprak bütünlüğünü bozmak, kasten adam öldürmek üzere kışkırtma, hırsızlık yapmaya kışkırtma, kişileri hürriyetinden yoksun bırakılmasına kışkırtma olmak üzere 5 ayrı suç sebebi bir kez daha yakalanmış ve tutuklanmıştır.

30 Aralık 2020 tarihinde, Ankara Cumhuriyet Savcısı, başvuru ve 108 ortak sanığı yukarıda belirtilen dahil olmak üzere 29 farklı suçla itham eden 3.530 sayfalık bir iddianame düzenleyerek Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunmuştur. 7 Ocak 2021 tarihinde, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi, iddianameyi kabul etmiştir ve Mahkeme, olayların ve davanın taraflarının birinci yargılamadan farklı olduğunu ve başvurunun ilk yargılamada incelenmeyen suçlamalar sebebi ile yakalandığını belirtmiştir.

Üye Devletlerin, Sözleşme'nin 46. maddesi kapsamında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararlarını yerine getirme yükümlülüğü ve temel hak ve özgürlükler ile ilgili olarak usulüne uygun olarak yürürlüğe konulmuş olan uluslararası antlaşmalar ile yerel kanunlar arasında ihtilaf bulunması halinde uluslararası anlaşma hükümlerine öncelik tanıyan Anayasa'nın 90. Maddesi hatırlatarak, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının başvurunun 4 Kasım 2016 ve 7 Aralık 2018 tarihleri arasındaki tutukluluk halini kapsadığını ancak, başvurunun ilgili davada tutukluluğunun 20 Eylül 2019 tarihinde başladığını belirtmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, başvurunun kaçma; tanıklar, mağdurlar veya başkaları üzerinde baskı kurma risklerinin bulunması sebebiyle alternatif tedbirlerin

yetersiz kalacağını belirterek başvurucunun tutukluluk halinin devamına hükmetmiştir. Davanın ilk duruşması 26 Nisan 2021’de görülecektir.

Aynı zamanda, 22 Aralık 2020 tarihinde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Dairesi kararını vermiştir. 25 Aralık 2020 tarihinde, Ankara Sulh Ceza Mahkemesi, başvurucunun Mahkeme’nin tespitlerine uygun olarak serbest bırakılma yönündeki talebini, Avrupa Mahkemesi’nin kararının henüz tercüme edilmediği gerekçesi ile reddetmiştir. Yerel mahkemeye tercüme 31 Aralık 2020 tarihinde gönderilmiştir.

Genel Önlemler

Yetkililer, Komite'nin çalışma yöntemleri kapsamında belirtildiği üzere kararın nihai hale gelmesinden itibaren altı ay olarak belirtilen süre sınırı içindedirler ve bu nedenle henüz genel önlemlere ilişkin bir eylem planı sunmamışlardır.

Madde 9(2) Bildirimi

Komite'ye, ARTICLE 19, Human Rights Watch, the International Commission of Jurists, the International Federation for Human Rights, the Turkish Human Rights Litigation Project, ve “İfade Özgürlüğü Derneği” (İFÖD) (Freedom of Expression Association), İnsan Hakları İzleme Derneği (Human Rights Association), Eşit Haklar için İzleme Derneği (Association for Monitoring Equal Rights), Hak İnsiyatifi Derneği (Right Initiative Association), İnsan Hakları Gündemi Derneği (Human Rights Agenda Association)’ten olmak üzere 2 ortak bildirim ulaşmıştır. Söz konusu bildirimlerin hepsi, Mahkeme’nin, milletvekili dokunulmazlığının kaldırma ve ceza yargılamalarına imkân veren Anayasa değişikliğinin arkasında gizli bir amacın var olduğu yönündeki tespitine vurgu yapmıştır. Bu kapsamda, ilgili kurumlar, yetkililerin iddialarının aksine, başvurucu hakkında yürütülen ilk dava ile mevcut yargılamalar arasında gerçekten bir farklılık bulunmadığını ve 30 Aralık 2020 tarihinde kabul edilen yeni iddianamede başvurucu hakkındaki suçlamaların milletvekili dokunulmazlığı kapsamında kalıp kalmadığına dair bir değerlendirme yer almadığını ileri sürmektedir.

Eski duruma getirme yükümlülüğü, *restitutio in integrum* atfı ile ilgili kurumlar, başvurucu hakkındaki bütün suçlamaların düşürülmesini ve başvurucunun ivedilikle serbest bırakılması çağrısı yapmaktadır. (Bkz. DH-DD(2021)192-rev ve DH-DD(2021)193-rev).

Ayrıca, ilgili STK’lar, ceza hukukunun siyasi saikler ile yürütülen yargılamalar ve hukuka aykırı olarak süregelen tutuklamalar ile sistematik bir şekilde kötüye kullanıldığını iddia etmektedir. Çeşitli örneklere atıf ile, Kurumlar, mevcut davanın istisna olmadığını belirtmektedir.

Yetkililer, cevap olarak önceki bildirimlerini tekrar etmiş ve STK’lar tarafından ileri sürülen iddiaları reddetmiştir. Yetkililer, işbu dava kapsamında başvurucunun tutukluluk halinin sona erdiğine ve mevcut tutukluluk halinin Avrupa Mahkemesi tarafından yeni bir başvuru kapsamında değerlendirildiği üzere farklı gerekçeleri olduğu yönündeki savunmalarını sürdürmüştür.

Bakanlar Komitesinin Son İncelemesi:

Referans Metinler:

DH-DD(2021)121, H/Exec(2021)4

Notlar/Sorunlar:

Başvuru	Dava	Karar	Kesinleşim	Sınırlandırma
---------	------	-------	------------	---------------

		Tarihi	e Tarihi	Kategorisi
14305/17	SELAHATTİN DEMİRTAŞ (No 2)	22/12/2020	Büyük Daire	Kompleks sorun ve acil bireysel önlemler

9-11 Mart 2021 tarihli 1398 Toplantı (DH) – Notları:

Mahkeme'nin 5., 10. ve 1 Numaralı Protokol'ün 3. Maddesi kapsamındaki incelemesi, birinci ve ikinci yargılamalar kapsamında başvurusunun 4 Kasım 2016 tarihinde yakalanması ve 7 Aralık 2018 tarihine kadar tutuklu yargılanması ile ilgilidir. (Kararın § 297). Öte yandan, Mahkeme'nin 5. Madde ile bağlantılı olarak 18. Madde değerlendirmesi, 46. Maddeye ilişkin saptamaları ve hüküm fıkrasındaki bulguları başvurusunun Eylül 2019 tarihinden itibaren devam eden mevcut tutukluluğunun temelini oluşturan üçüncü grup yargılamayı da ilgilendirmektedir.

Başvurusunun devam eden tutuklu yargılaması ile ilgili olarak kurulan bağlantı taraflarca Mahkeme nezdinde tartışılmıştır.

Başvurucu, 2 Eylül 2019 tarihli karar ile Büyük Daire nezdinde 18 Eylül 2019 tarihinde gerçekleşecek olan duruşmasından sadece birkaç gün önce serbest bırakılmasının, duruşmadan 2 gün sonra 20 Eylül tarihinde sulh ceza hakimliği tarafından huzurdaki davanın temelini oluşturan ceza yargılamasına konu aynı olgulara dayanılarak farklı bir ceza yargılaması sebebiyle tekrar tutuklanmasına karar verilmesinin siyasi bir karar olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir (§ 407). Bu argümana Hükümet karşı çıkmış, birinci ceza yargılamasının 6-8 Ekim olayları ile ilgili olduğunu ancak bununla beraber diğer fezlekelere konu iş ve eylemlerin söz konusu olduğunu ve dolayısıyla başvurusunun 20 Eylül 2019 tarihinde bu yana tutuklu yargılanmasının sebebini oluşturan üçüncü yargılamaya göre kapsamının daha geniş olduğunu bildirmiştir (§ 415).

Mahkeme, 18. Madde ile ilgili olarak gerekçesinde, başvurusunun tekrar tutuklu yargılanmasına dair çevresel koşullara dair değerlendirmede bulunmuştur. Mahkeme ilk olarak 2 Eylül 2019 tarihinde Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'nin tahliye kararını incelemiştir (birinci yargılama). Söz konusu karara karşılık, başvurusunun İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi tarafından mahkûm edilmesi sebebi ile tutukluluğu devam etmiştir (ikinci yargılama). 20 Eylül 2019 tarihinde, İstanbul 26. Ağır Ceza Mahkemesi, başvurusunun tutuklu olarak geçirdiği sürenin Ankara Ağır Ceza Mahkemesi tarafından hükmedilen nihai cezadan düşülmesi gerektiğine karar vermiştir. Buna karşılık, aynı gün, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, 6-8 Ekim 2014 tarihli olaylar ile ilgili olarak başlatılan ayrı bir ceza soruşturması sebebiyle Ankara Sulh Ceza Hakimliği'ne başvurarak başvurusunun tekrar tutuklanmasını talep etmiştir (üçüncü soruşturma). Her ne kadar, işlendiği iddia edilen suçlar farklı bir şekilde sınıflandırılmış olsa da söz konusu ceza soruşturması birinci yargılamanın bir parçasını oluşturmaktadır. 20 Eylül 2019 tarihinde, Ankara Sulh Ceza Mahkemesi, başvurusunun tekrar tutuklanmasına karar vermiştir. Takip eden gün, Türkiye Cumhurbaşkanı ayrıca basın açıklaması yaparak, başvurucuyu 53 kişinin 'katili' olmakla suçlamıştır. Cumhurbaşkanı ayrıca konuyu takip ettiğini ve iki eş başkanın 'bırakılmayacağını' beyan etmiştir (§§ 432-433). Bu bilgiler ışığında, Mahkeme, "ulusal makamların başvurusunun yaklaşık 5 yıl önce 6-8 Ekim tarihleri arasında işlendiği iddia edilen bir suça karıştığı şüphesinden ziyade, başvurusunun tutukluluk

halini devam ettirerek böylece başvurusunun siyasi faaliyetler yürütmesini engellemekle ilgili olduklarının anlaşıldığı kanısına" ulaşmıştır (§ 433).

"Sözleşme'nin 46. maddesi" başlığı altında, Mahkeme, başvurusunun üçüncü soruşturma kapsamında devam eden tutukluluk hali ile ilgili olarak, söz konusu tutukluluk haline dair 18. Madde üzerine bulgularına atıfla açık bir şekilde değerlendirme bulunmuştur (§§ 440- 442):

Mahkeme, yargı makamlarının nihai amacının, Ankara Ağır Ceza Mahkemesinin başvurusunun serbest bırakılmasına yönelik verdiği karara rağmen, başvurusu özgürlüğünden yoksun bırakmak olduğu kanısındadır [..]. Hükümet, başvurusunun 20 Eylül 2019 tarihinde tutuklanmasına sebebiyet veren suçların [..] somut başvuruya konu suçlardan farklı olduğunu, zira somut başvuruya konu suçların sadece 6-8 Ekim 2014 tarihlerinde gerçekleşen olaylarla ilgili olmadığını, aynı zamanda diğer bazı fevlekelerde yer verilen "eylemleri ve olayları" da içerdiğini ileri sürmüştür [..] Dolayısıyla, Hükümete göre, 20 Eylül 2019 tarihli tutuklama kararı, her ne kadar başvurusunun başlangıçta tutuklanmasına yol açan suçlamalara nazaran daha dar bir çerçevede ifade edilmiş olsa da 6-8 Ekim 2014 tarihleri arasında gerçekleşen olaylarla da ilgilidir. Ancak, yeni bir hukuki sınıflandırmayla, daha önce tutukluluk halini gerekçelendirme açısından yetersiz görülen olaylara ilişkin yeni ceza soruşturmaları başlatılması, özgürlük hakkının yetkililerce engellenmesini mümkün kılacaktır.

Bu nedenle, Mahkeme somut davada, başvurusunun, başvurusunda belirttiği ve 2 Eylül 2019 tarihinde sona eren özgürlüğünden yoksun bırakılmasını haklı kılmak için dayanılan gerekçelerin de bir parçasını oluşturan 6-8 Ekim 2014 süreciyle alakalı "eylemler ve olayların" yeni hukuki sınıflandırmasına dayanılarak tutuklanmasını göz ardı edemez. Mahkeme, ulaştığı bulgular ve özellikle 5. maddeyle birlikte ele alındığında 18. maddenin ihlal edildiğine yönelik tespiti ışığında, başvurusunun durumuna ilişkin olarak, Bakanlar Komitesinin denetimi altında davalı Devlet tarafından artık alınması gereken infaz tedbirlerinin, bu kararın sonuçları ve gözüyle bağdaşması gerektiğini vurgulamaktadır (bk. Ilgar Mammadov/Azərbaycan (ihlal davası) [GC] [..]).

Tespit edilen ihlalin niteliği, ihlali telafi edebilecek tedbirler arasında gerçekten seçim yapma şansı bırakmayacak nitelikte olduğunda, Mahkeme [...] spesifik bir bireysel önleme işaret etmek suretiyle karar alabilir. Mevcut başvurusu için, aynı olgusal bağlamla ilgili gerekçelerle tutukluluk halinin devam etmesi hem haklarının ihlalinin uzaması hem de davalı Devletin Sözleşme'nin 46 § 1 maddesi uyarınca Mahkeme kararına uyma yükümlülüğünün ihlali sonucunu doğuracaktır. Dolayısıyla Mahkeme, davalı Devletin başvurusunun derhal serbest bırakılmasını sağlamaya yönelik gerekli tüm önlemleri alması gerektiği kanısındadır.

Mahkeme'nin yukarıdaki bulguları ışığında, yetkililerin başvurusunun devam eden tutukluluk halinin işbu kararların infazı kapsamında olmadığı yönündeki tutumu sona ermelidir.

Komite'nin mevcut dava olduğu üzere 18. Madde ihlalleri ile ilgili olarak yerleşik uygulaması ve Mahkeme'nin açık bir şekilde 46. Maddeyi işaret etmesine uygun olarak, Komite, yetkilileri başvurusunun derhal serbest bırakmak ve Mahkeme tarafından değerlendirildiği şekliyle yargılamanın diğer olumsuz sonuçlarını ortadan kaldırmak üzere gerekli adımları atmaya çağırılmaktadır.

İşbu dava kapsamında alınması gereken acil önlemler göz önünde bulundurulduğu takdirde, başvurunun daha erken bir tarihte serbest bırakılmaması halinde komiteye 1406. Toplantıda (Haziran 2021) (DH) bireysel önlemler olarak gözlemlerine devam etmesi tavsiye edilmektedir.

Karar:

Bakanlar Komitesi Üyeleri:

1. Mevcut davada Mahkeme'nin, başvurunun suç işlediğine dair makul şüpheyi destekleyecek delillerin yokluğunda tutuklandığı (5. Maddenin 1. ve 3. Fıkralarının ihlali) ve özellikle iki önemli siyasi kampanya sırasında yakalanmasının ve tutuklanmasının, çoğulculuğu bastırma ve siyasi tartışma özgürlüğünü sınırlama şeklinde gizli bir amaç taşıdığı (5. Madde ile bağlantılı olarak 18. Madde ihlali), başvurunun milletvekili dokunulmazlığının kaldırılmasının ve başvurunun siyasi söylemleri sebebi ile cezalandırılmasının öngörülemez olduğu ve kanunla düzenleme koşuluna uymadığı (10.madde) ve başvurunun tutukluluk halinin Millet Meclisi'ne etkin bir şekilde katılım imkanı vermediği (1 Numaralı Protokolün 3. Maddesi) yönündeki tespitlerini hatırlatmaktadır.

Bireysel önlemler bakımından

2. Yetkili makamların, başvurunun mevcut tutukluluk halinin Büyük Daire'nin 4 Kasım 2016 – 7 Aralık 2018 tarihleri arasındaki tutukluluğunun incelendiği kararının kapsamı dışında kaldığı ve ayrıca başvurunun mevcut tutukluluk halinin ilk tutukluluğundan farklı olduğu yönündeki iddialar bakımından söz konusu argümanların dikkate alınmakla birlikte Mahkeme tarafından reddedildiğinin altını çizerek.
3. 46. madde uyarınca, niteliği itibariyle 18. madde kapsamındaki ihlal dikkate alındığında, ihlalin telafisi için gereken tedbirler noktasında herhangi seçimlik bir durumun bulunmadığı ve aynı olguların söz konusu olduğu halde tutukluluğun devam etmesinin a başvurunun haklarının ihlalinin sürmesine ve bu suretle taraf devletin Sözleşme'nin 46. maddesinin 1. fıkrası uyarınca Mahkemenin kararlarına uyma yükümlülüğüne aykırı hareket etmesi sonucuna yol açacağını belirtmiştir. Bu nedenle, Türkiye'nin başvurunun derhal saliverilmesi için gereken bütün önlemleri alması gerektiğine karar vermiştir.
4. Mahkeme'nin 46. Madde uyarınca vardığı sonuç uyarınca aynı olguların söz konusu olduğu halde tutukluluğun devam etmesinin başvurunun haklarının ihlalinin sürmesine ve bu suretle taraf devletin Sözleşme'nin Mahkemenin kararlarına uyma yükümlülüğüne aykırı hareket etmesi sonucuna yol açacağını altını çizerek; yetkili makamları derhal başvurucuyu serbest bırakmaya davet eder.
5. Ayrıca, eski duruma getirme yükümlülüğünün (*restitutio in integrum*) Ankara Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde derdest olan iki ayrı yargılama (34 soruşturma rapor ve 6-8 Ekim 2014 olayları hakkındadır) ve İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi nezdindeki devam eden temyiz süreci (başvurunun Mart 2013 tarihli gösteride terör örgütü lehine propaganda yapma suçundan mahkumiyeti) dahil ihlalin olumsuz sonuçlarının gecikmeksizin ortadan kaldırılmasını gerektirdiğinin altını çizerek.

6. Mevcut davada alınması gereken bireysel önlemlerin aciliyeti dikkate alınarak, başvurucunun daha erken bir tarihte serbest bırakılmaması halinde bireysel önlemlerin 1406. Toplantı (Haziran 2021)'da incelenmeye devam edilmesine karar verilmiştir.

Genel Önlemler Bakımından

7. Henüz hiçbir eylem planının sunulmadığı ve işbu suretle son tarihin henüz dolmadığı dikkate alınarak, bu noktada karara cevaben genel önlemlere dair bir inceleme gerçekleştirmek için erken olduğu değerlendirilmiştir.